

державної влади, таким чином, вона виступає й одним з найважливіших та найефективніших елементів механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Одержано 12.10.2017

УДК 342.738(477)

Наталія Олександрівна ФІЛІПСЬКА,

викладач кафедри конституційного

і міжнародного права факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9558-9422>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ПРИВАТНІСТЬ У КІБЕРПРОСТОРІ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Тенденція глобалізації, пов'язана із швидким розвитком технологій, має надзвичайно тісний зв'язок із використанням глобальної мережі Інтернет. Щоденне використання інформаційних технологій та високотехнологічних пристроїв у повсякденному житті сприяє як оптимізації роботи організацій, підприємств та установ, так і забезпечує безперешкодний та швидкий доступ до корисної інформації користувачам. В той же час ці технології, використані неправомірно, можуть бути загрозою для тієї інформації, що охороняється законом. Це, в свою чергу, тягне за собою виникнення порівняно нової проблеми для людства загалом та кожної держави зокрема – проблеми забезпечення та дотримання права на приватність та захист в кіберпросторі як персональних даних, так і корпоративної інформації.

З огляду на сучасність та на певні зміни, які відбулися у світі протягом останніх 50–60 років, поняття приватності невід'ємно пов'язане і з правом на таємність та нерозголошення приватної інформації, а також із захистом від незаконного збору та використання її у будь-яких цілях. Розглядаючи поняття «право на приватність», слід зазначити, що воно виникло та було закріплене ще у 1950 році в одному із основних міжнародних документів у галузі прав людини – Конвенції ООН про захист прав людини і основоположних свобод у статті 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя».

Україна, як сучасна правова держава, дбає про права людини, визнавши їх захист одним із пріоритетних напрямів своєї діяльності. Безперечно, це стосується й права на приватність. Однак, заходи, що вживаються, не завжди є достатньо ефективними для протидії неправомірному збору та використанню персональних даних особи та корпоративної інформації. Експерти зазначають, що Україна – дуже важливий центр хакерства, поряд із Росією, Бразилією, Китаєм та меншою мірою – Індією. Такі чинники, як високий рівень освіченості молоді у галузі сучасних інформаційних технологій, негативна тенденція до зниження рівня життя в Україні, високий рівень безробіття та обмежені можливості працевлаштування сприяють збільшенню протиправних та злочинних дій у даній галузі.

Слід також звернути увагу на можливості втручання у приватне життя особи не лише з боку злочинців, а й з боку, наприклад, спецслужб з метою проведення стеження за особою. Верховний комісар ООН з прав людини Наві Піллей у 2013 році наголосила на тому, що такі дії мають відповідати вимогам міжнародного законодавства, а саме – ст. 17 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права щодо недопущення свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію.

У такій ситуації зростає роль правоохоронних органів держави, до функцій яких входить попередження та протидія злочинам у кіберпросторі, які порушують право особи на приватність онлайн та оффлайн. Така діяльність має бути спрямована на протидію збору та використанню персональної інформації, яка може містити як особисті дані про людину, так і інформацію щодо її банківських рахунків, медичну інформацію тощо.

Існує низка міжнародних договорів, які стосуються права людини на приватність та захисту персональних даних особи, серед яких зазначена вище Конвенція ООН про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, а також Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних 1981 року, Конвенція про кіберзлочинність 2001 року, резолюція Генеральної асамблеї ООН «Право на недоторканість особистого життя у цифровий вік» 2013 року. Приєднання України до цих договорів покладає на неї обов'язок вживати заходів щодо виконання вимог зазначених договорів.

Так, Основний Закон України у ст. 31 не допускає збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законодавством. Кримінальне законодавство України у деяких нормах розділу XVI «Використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» передбачають покарання за несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації, створеної та захищеної відповідно до чинного законодавства, ст. 190 – за шахрайські дії у цій сфері.

Крім того, у 2016 році затверджено «Стратегію кібербезпеки України», метою якої є створення умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства і держави.

Однак, незважаючи на всі заходи, що вживаються з метою забезпечення права людини на приватність, як в Україні, так і у всьому світі зростає кількість посягань на це право та його порушень. На наш погляд, така ситуація повинна консолідувати зусилля держав у галузі правоохоронної діяльності, розширювати рамки міжнародного співробітництва задля ефективної протидії втручання у приватне життя особи та недопущення порушення її права на приватність, зокрема, у кіберпросторі.

Одержано 12.10.2017

УДК 351.74;340.12

Юрій Анатолійович ХОЛОД,

завідувач кафедри загальноправових

дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1264-7656>

ІНСТИТУТ ПОЛІЦІ У ФІЛОСОФСЬКІЙ СИСТЕМІ Г. ГЕГЕЛЯ

«Філософія права» Г. Гегеля – це синтез філософських, політико-правових та соціальних досліджень. Прославляючи державу як царство світового духу, німецький мислитель бачить у ній існуючі суперечності. Гегель зазначав, що «державна не є витвором мистецтва, вона перебуває у світі, тим самим у сфері